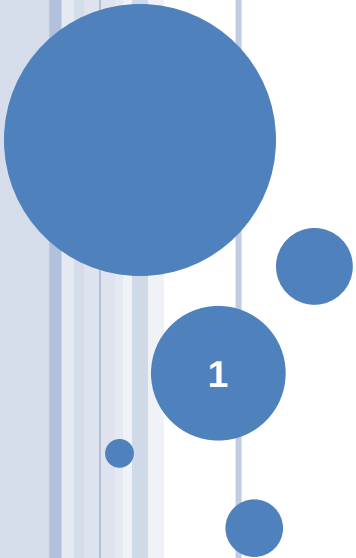
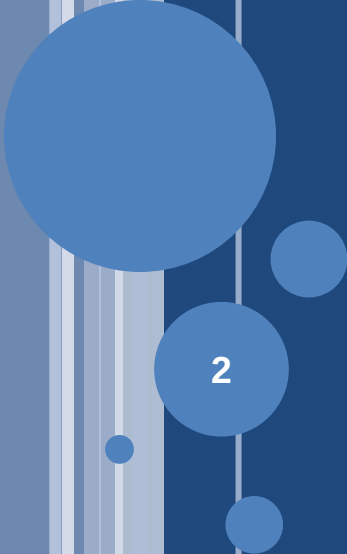

1

ΠΟΛΙΤΙΚΉ ΠΑΙΔΕΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου και ΕΠΑ.Λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

2

11.1 Από τον αντιπραγματισμό στην οικονομία του
χρήματος

Αντιπραγματισμός

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 2/7

Αντιπραγματισμός

Ο αντιπραγματισμός έχει δύο προϋποθέσεις:

Μεταξύ αυτών που ανταλλάσσουν προϊόντα πρέπει να υπάρχει σύμπτωση επιθυμιών και σύμπτωση ανταλλασσόμενων ποσοτήτων.

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 3/7

Χρήμα

- Από τις μεγαλύτερες εφευρέσεις που διευκόλυναν τη ζωή των ανθρώπων

Χρήμα

- Η αξία κάθε εμπορεύματος εκφράζεται σε μονάδες χρήματος. Η τιμή του εμπορεύματος είναι ο αριθμός των χρηματικών μονάδων που πρέπει να δώσουμε για να αποκτήσουμε μια μονάδα εμπορεύματος

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 4/7

Χρήμα

- Κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκαν ως χρήμα διάφορα προϊόντα.

Χρήμα

- Σιτάρι,
- Μέταλλα,
- Φτερά,
- Δέρματα.

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 5/7

Εμφάνιση νομίσματος (χρυσός, άργυρος κ.α.)

Διευρύνεται το εμπόριο και οι συναλλαγές. Κάποιες κοινωνίες, όταν άρχισαν να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως χρήμα άρχισαν να αναπτύσσονται οικονομικά και να κυριαρχούν έναντι άλλων κοινωνιών.

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 6/7

11.1 ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ 7/7

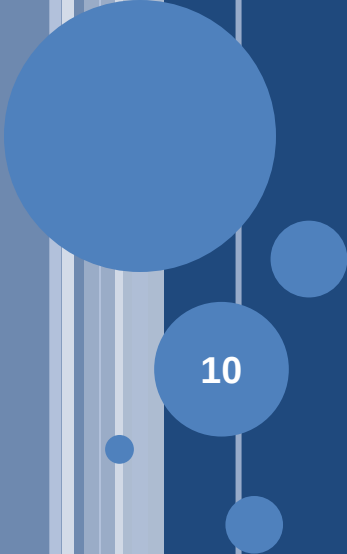
Σταδιακά έγινε
το πέρασμα από

Στην οικονομία
του χρήματος

Την οικονομία
του οίκου

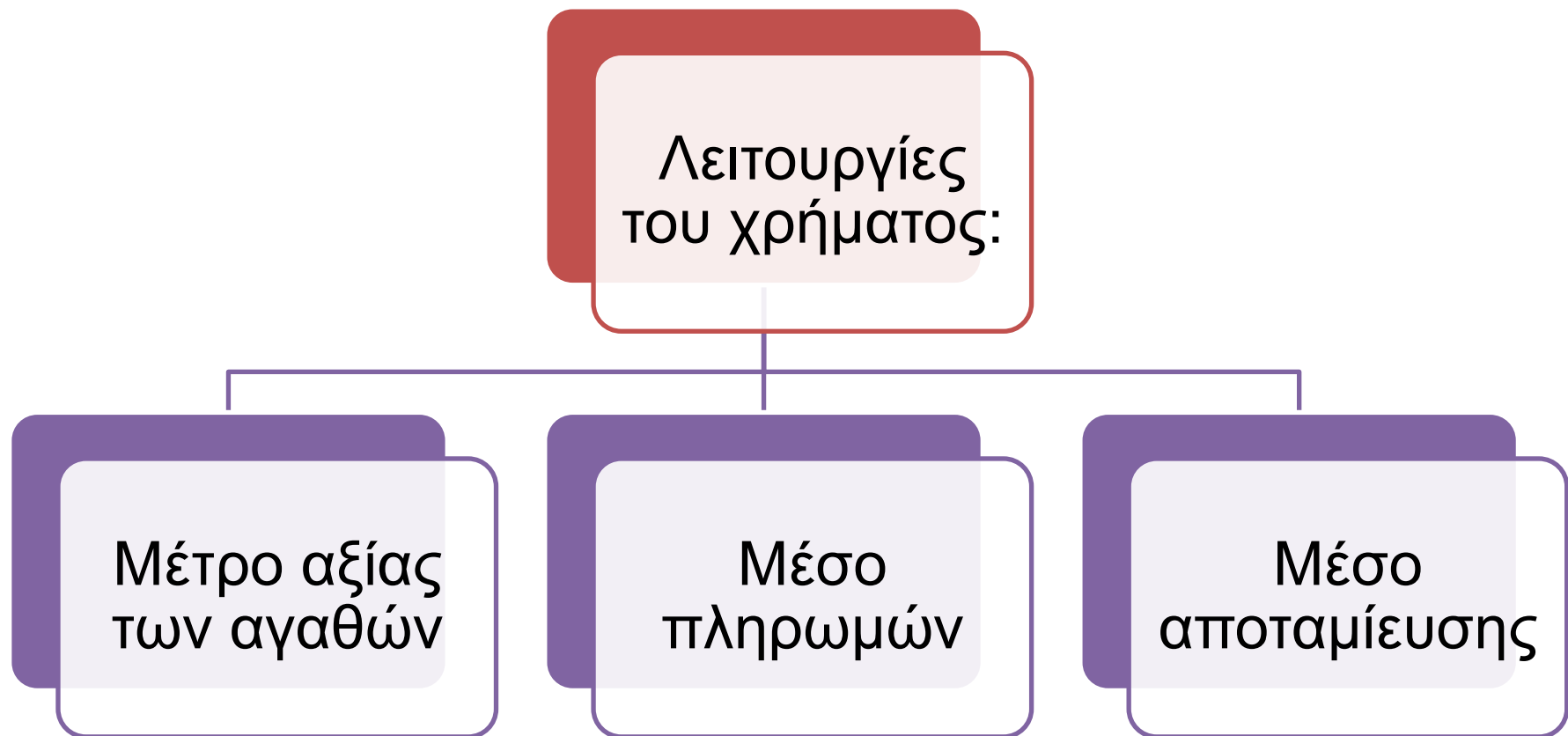
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

11.2 Το χρήμα

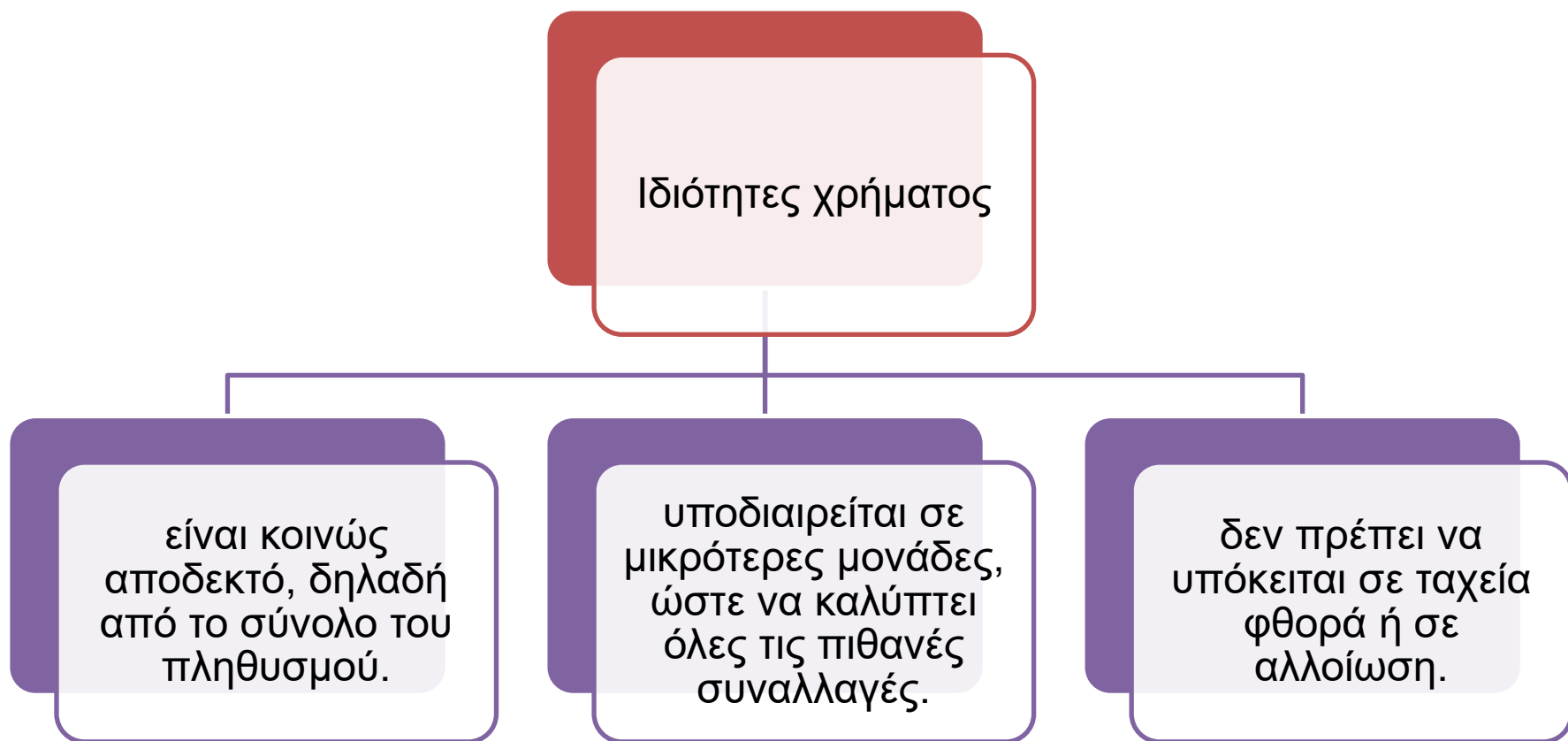
10

11.2 Το ΧΡΗΜΑ 1/9

11.2 Το ΧΡΗΜΑ 3/9

11.2 ΤΟ ΧΡΗΜΑ 4/9

11.2 ΤΟ ΧΡΗΜΑ 5/9

- Είναι η πιο κοινή μορφή χρήματος. Είναι διαδεδομένο από την αρχαιότητα π.χ. Αρχαία Αίγυπτος – χαλκός, Σπάρτη – σίδηρος, Ρώμη – ορείχαλκος. Τα πολύτιμα μέταλλα χρησιμοποιήθηκαν γιατί:
- Αποτελούν εμπόρευμα περιζήτητο και σπάνιο
- Αντιπροσωπεύουν μεγάλη αξία σε μικρό όγκο και βάρος
- Δεν αλλοιώνονται, είναι ομοιογενή και διαιρετά

Μεταλλικό
χρήμα

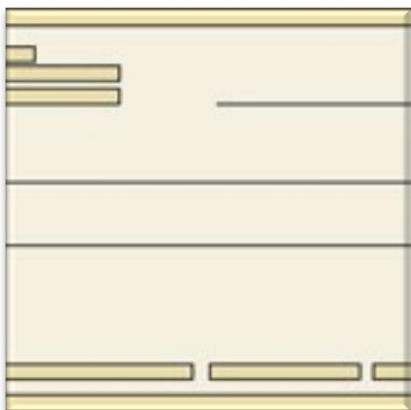

11.2 Το ΧΡΗΜΑ 6/9

- Τα χαρτονομίσματα ή τα τραπεζογραμμάτια αποτελούν παραδείγματα παραστατικού χρήματος.
- Η έκδοσή τους γίνεται από μία τράπεζα, την Εκδοτική, και η κυκλοφορία τους είναι υποχρεωτική, δηλαδή οι συναλλασσόμενοι είναι υποχρεωμένοι να αποδέχονται το χαρτονόμισμα στις συναλλαγές τους

Χαρτονόμισμα

Συναλλαγματική

- Συναλλαγματική: είναι μια υπόσχεση πληρωμής στο μέλλον. Ο αγοραστής – οφειλέτης υπόσχεται ότι θα πληρώσει στον πωλητή – δικαιούχο το ποσό που αναγράφεται στη συναλλαγματική στην ημερομηνία που επίσης αναγράφεται στη συναλλαγματική.
- Σε κάθε συναλλαγματική πρέπει να αναγράφεται:
- Το χρηματικό ποσό
- Το όνομα του δικαιούχου
- Το όνομα και η υπογραφή του οφειλέτη
- Η ημερομηνία πληρωμής
- Ο τόπος και η ημερομηνία έκδοσης της συναλλαγματικής
- Η υπογραφή του εκδότη

Επιταγή

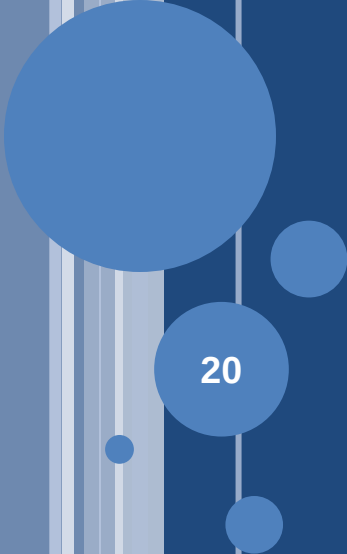
- Επιταγή: είναι μια εντολή προς την τράπεζα να εξαργυρώσει το αναφερόμενο ποσό στον κομιστή (δικαιούχο) της επιταγής. Το ποσό πρέπει να είναι ήδη κατατεθειμένο στο λογαριασμό του εκδότη της επιταγής στην τράπεζα, αλλιώς ο εκδότης της επιταγής θα αντιμετωπίσει κυρώσεις (ακάλυπτη επιταγή).
- Σε κάθε επιταγή πρέπει να αναγράφεται:
- Το χρηματικό ποσό
- Το όνομα του δικαιούχου
- Ο τόπος και η ημερομηνία έκδοσης της επιταγής
- Η υπογραφή του εκδότη

11.2 ΤΟ ΧΡΗΜΑ 9/9

- Είναι το λεγόμενο «πλαστικό χρήμα», δηλαδή οι πιστωτικές κάρτες που εκδίδουν οι εμπορικές τράπεζες.
- Είναι πολύ διαδεδομένες και χρησιμοποιούνται ευρέως σε πολλά καταστήματα.

Πιστωτικές
κάρτες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

11.3 Οι Τράπεζες

20

Τράπεζα

Η προέλευση της λέξης «τράπεζα» προέρχεται από το τραπέζι που πίσω του κάθονταν στο ύπαιθρο οι αργυραμοιβοί τις παλαιότερες εποχές και έκαναν τις συναλλαγές τους.

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 2/12

Το τραπεζικό
σύστημα
αποτελείται από
δύο είδη τραπεζών:

```
graph TD; A[Το τραπεζικό σύστημα αποτελείται από δύο είδη τραπεζών:] --> B[Οι εμπορικές τράπεζες (π.χ. ΕΘΝΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΑΛΦΗΑ κ.α.).]; A --> C[Η Εκδοτική ή Κεντρική Τράπεζα.];
```

Οι εμπορικές
τράπεζες (π.χ.
ΕΘΝΙΚΗ,
ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΑΛΦΗΑ
κ.α.).

Η Εκδοτική ή
Κεντρική Τράπεζα.

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 3/12

Εμπορικές τράπεζες

- Είναι επιχειρήσεις που δέχονται καταθέσεις από φυσικά πρόσωπα, επιχειρήσεις ή οργανισμούς και δίνουν δάνεια σε καταναλωτές, επιχειρήσεις ή στο κράτος.
- Η δραστηριότητα αυτή έχει κίνητρο το κέρδος που προκύπτει από τη διαφορά ανάμεσα στον τόκο που καταβάλλουν στους καταθέτες για να τοποθετήσουν τα χρήματά τους στην τράπεζα και στον τόκο που εισπράττουν από τους δανειζόμενους από την τράπεζα.

- Είναι κρατική ή υπό κρατικό έλεγχο και έχει το δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων. Δε δέχεται καταθέσεις και χορηγεί πιστώσεις στις εμπορικές τράπεζες και στο δημόσιο.

Εκδοτική τράπεζα

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 5/12

Κεντρική τράπεζα

- Ο ρόλος της Κεντρικής τράπεζας περιορίζεται:
- Ελέγχεται από το κράτος.
- Εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα.
- Συλλέγει στατιστικά στοιχεία από τις τράπεζες.
- Παρακολουθεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.
- Διαχειρίζεται για λογαριασμό της Ε.Κ.Τ. μέρος των σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθέσιμων της.

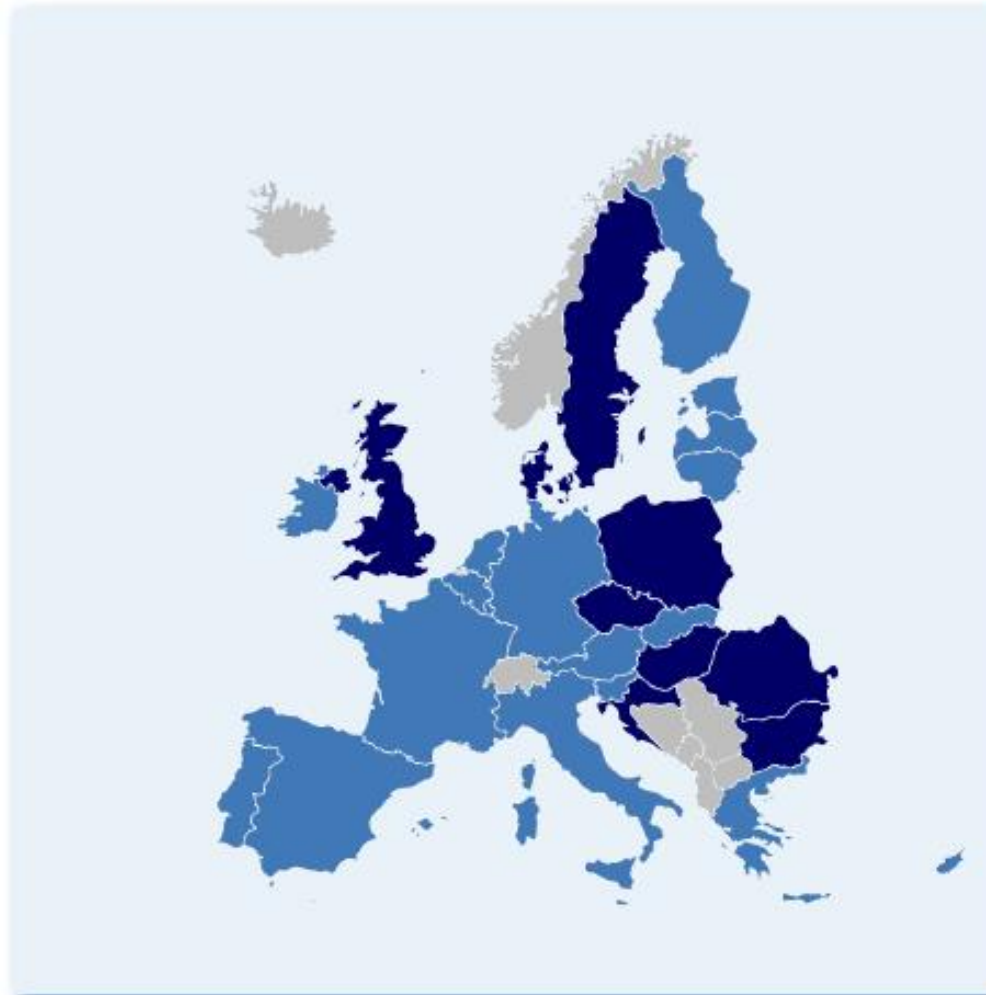
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Από την 1^η Ιανουαρίου 1999 η Ε.Κ.Τ. ασκεί τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ.

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 7/12

Χάρτης της ζώνης του ευρώ 1999 – 2014

- Κράτος μέλος της ΕΕ που χρησιμοποιεί το ευρώ ως νόμισμά του
- Κράτος μέλος της ΕΕ που χρησιμοποιεί νόμισμα διαφορετικό του ευρώ
- Χώρα που δεν είναι μέλος της ΕΕ
- Επιλεγμένη χώρα

Η ζώνη
του ευρώ.

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 8/12

Η ζώνη
του ευρώ.

Τα ακόλουθα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιούν το ευρώ:

■ Αυστρία	■ Γερμανία	■ Ιρλανδία	■ Κύπρος	■ Λουξεμβούργο	■ Πορτογαλία	■ Φινλανδία
■ Βέλγιο	■ Ελλάδα	■ Ισπανία	■ Λετονία	■ Μάλτα	■ Σλοβακία	
■ Γαλλία	■ Εσθονία	■ Ιταλία	■ Λιθουανία	■ Κάτω Χώρες	■ Σλοβενία	

Τα ακόλουθα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν χρησιμοποιούν το ευρώ:

Βουλγαρία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κροατία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σουηδία και Τσεχία.

Βουλγαρία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κροατία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία και Τσεχία.

Τα ακόλουθα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν χρησιμοποιούν το ευρώ:

Το ευρωσύστημα
αποτελείται από
δύο είδη
τραπεζών:

Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα

Εθνικές
Κεντρικές
Τράπεζες

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 10/12

- Το βασικό καθήκον της Ε.Κ.Τ. είναι η διαφύλαξη της αξίας του ευρώ, δηλαδή να διατηρεί την αγοραστική δύναμη του ευρώ και άρα τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ.

Ε.Κ.Τ.

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 11/12

Οι αρχές
λειτουργίας του
ευρωσυστήματος:

Συμμετοχή και
συνεργασία

Διαφάνεια και
λογοδοσία

Συνοχή και
ενότητα

Αποτελεσματι
κότητα και
αποδοτικότητα
κατά τη
λήψη
αποφάσεων

11.3 ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 12/12

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Το Διοικητικό
Συμβούλιο (Δ.Σ.)
της Ε.Κ.Τ.

Έξι μέλη της
Εκτελεστικής
Επιτροπής

Τους διοικητές των
εθνικών κεντρικών
τραπεζών των
χωρών της ζώνης
του ευρώ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

33

11.4 Αποταμίευση-Καταθέσεις-Δανεισμός

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Εισόδημα

Κάθε άτομο έχει το ατομικό του εισόδημα. Ένα σύνολο δηλαδή χρημάτων που εισπράττει από μισθούς, ενοίκια, κέρδη, συντάξεις, επιδόματα, τόκους από καταθέσεις κ.τ.λ.

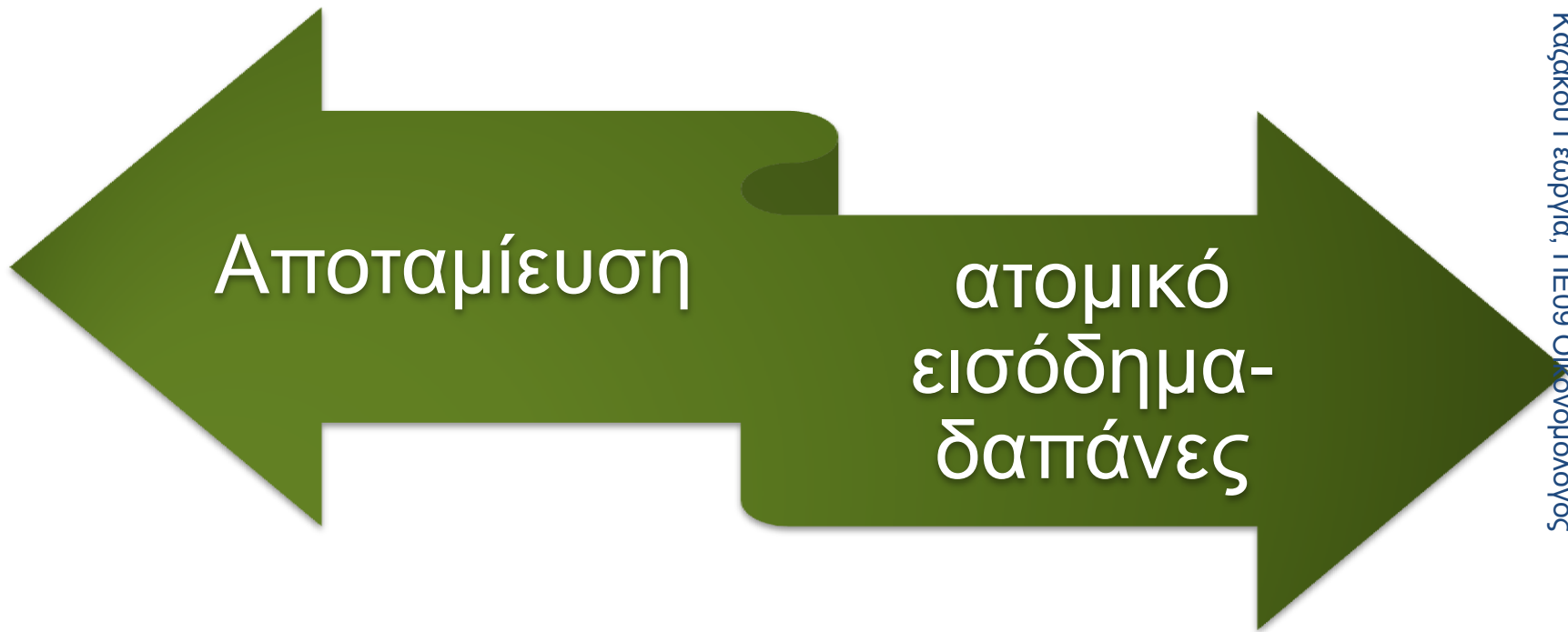
Δαπάνες

Ένα μέρος του εισοδήματος το χρησιμοποιεί για να καλύψει τις ανάγκες του (αγορά καταναλωτικών ειδών, πληρωμή λογαριασμών κ.τ.λ.) και το υπόλοιπο το κρατά χωρίς να το δαπανά.

Αποταμίευση

Το τμήμα του εισοδήματος που δε δαπανά ονομάζεται αποταμίευση.

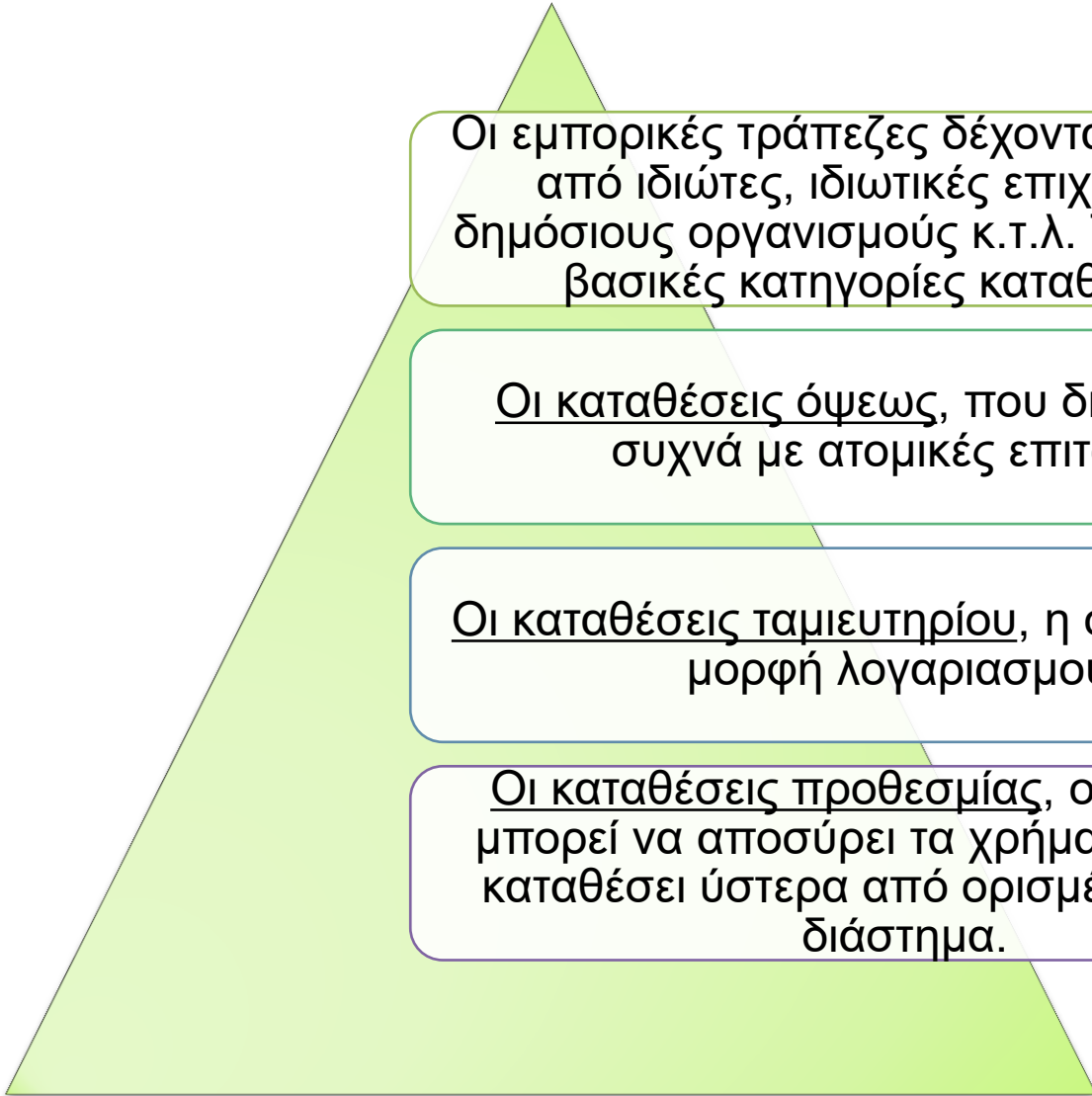
11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Οι εμπορικές τράπεζες δέχονται καταθέσεις από ιδιώτες, ιδιωτικές επιχειρήσεις, δημόσιους οργανισμούς κ.τ.λ. Τρεις είναι οι βασικές κατηγορίες καταθέσεων:

Οι καταθέσεις όψεως, που διακινούνται συχνά με ατομικές επιταγές.

Οι καταθέσεις ταμιευτηρίου, η συνηθέστερη μορφή λογαριασμού.

Οι καταθέσεις προθεσμίας, ο καταθέτης μπορεί να αποσύρει τα χρήματα που έχει καταθέσει ύστερα από ορισμένο χρονικό διάστημα.

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

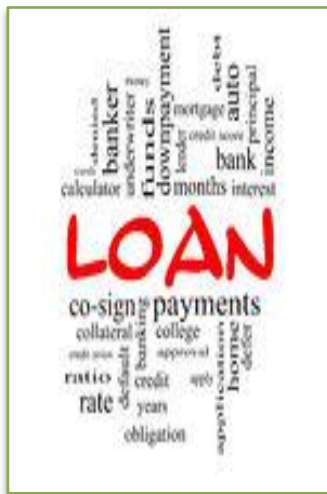
Οι εμπορικές τράπεζες πληρώνουν στους καταθέτες μια αμοιβή, τον τόκο.

- Το επιτόκιο είναι το ποσό του τόκου, για κάθε 100 ευρώ που κατατίθενται για ένα ημερολογιακό έτος π.χ. αν το επιτόκιο είναι 10% και ο καταθέτης κατέθεσε 100€, μετά από ένα χρόνο θα πάρει 10€ επιπλέον δηλαδή 110€.

Τα επιτόκια διαφέρουν ανάλογα με το είδος των καταθέσεων.

- Τα υψηλότερα επιτόκια έχουν οι καταθέσεις προθεσμίας και τα χαμηλότερα οι καταθέσεις όψεως.

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Οι τράπεζες χορηγούν δάνεια είτε προς τους ιδιώτες είτε προς το κράτος. Τα δάνεια προς τους ιδιώτες διακρίνονται σε δάνεια προς τις επιχειρήσεις και σε δάνεια προς τους καταναλωτές.

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

α) τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις στοχεύουν στη ενίσχυση της παραγωγικής διαδικασίας. Προορίζονται για επενδυτικούς σκοπούς (αγορά οικοπέδων, κτιρίων, μηχανημάτων) ή για την κάλυψη βραχυχρόνιων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων.

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

β) τα δάνεια προς τους καταναλωτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

τα στεγαστικά που χρησιμοποιούνται για την αγορά οικοπέδου, σπιτιού ή για το χτίσιμο νέας κατοικίας και

τα καταναλωτικά που χρησιμοποιούνται για την αγορά επίπλων, συσκευών ή άλλων καταναλωτικών ειδών

11.4 ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

γ) οι τράπεζες δανείζουν το κράτος για να καλύψει τη διαφορά που τυχόν υπάρχει μεταξύ δημοσίων εσόδων και δημοσίων δαπανών, κυρίως με την αγορά κρατικών ομολόγων.